

Wydawnictwo Lex Manual

Kodeks Postępowania Karnego

SKRYPT Z TEKSTU
USTAWY

TOM 3 (art. 297-467)

Adwokat Michał Wysocki

Michał Wysocki
Adwokat

Kodeks postępowania karnego
Skrypt z tekstu ustawy
Tom 3 (art. 297 – 467)

Stan prawny: 29 marca 2021 r.

Michał Wysocki

www.lexmanual.pl

www.legalwriting.pl

Niniejsza publikacja ma charakter informacyjny i edukacyjny - nie stanowi wiążącej porady prawnej lub podatkowej, a autor i wydawca nie ponoszą odpowiedzialności za jej wykorzystanie. Podczas przygotowywania tekstu dochowano starań, by informacje zamieszczone w publikacji były zgodne z obowiązującym stanem prawnym. Nie gwarantujemy ich aktualności w późniejszym czasie (w szczególności w przypadku zmiany stanu prawnego).

Na przygotowanie tej publikacji poświęcono wiele czasu i sił, dlatego prosimy, by jej nie udostępniać, kserować lub w inny sposób reprodukować. Nieuprawniona dystrybucja stanowi złamanie prawa.

LEX MANUAL

© Wydawnictwo Lex Manual

Piła 2021

ISBN 978-83-959243-2-3

Spis treści

Wstęp	5
Skróty	6
Postępowanie przygotowawcze	7
Przepisy ogólne	7
Wszczęcie śledztwa	10
Przebieg śledztwa	14
Zamknięcie śledztwa	17
Dochodzenie	19
Nadzór prokuratora nad postępowaniem przygotowawczym	22
Czynności sądowe w postępowaniu przygotowawczym	24
Akt oskarżenia	25
Postępowanie przed sądem pierwszej instancji	29
Wstępna kontrola oskarżenia	29
Przygotowanie do rozprawy głównej	34
Jawność rozprawy głównej	37
Przepisy ogólne o rozprawie głównej	39
Rozpoczęcie rozprawy głównej	44
Przewód sądowy	45
Głosy końcowe	51
Wyrokowanie	52
Postępowanie odwoławcze	57
Przepisy ogólne	57
Apelacja	63
Zażalenie i sprzeciw	67

Wstęp

O tym, że nauka prawa nie należy do prostych zdań, mogą opowiedzieć wszyscy studenci tego kierunku, a także każdy, kto w trakcie swojego życia musiał przyswoić większą partię prawniczej wiedzy. Skuteczność nauki bardzo często wynika z jakości oraz formy dobranych materiałów edukacyjnych, które ułatwiają zapamiętywanie tekstu prawnego i przyswajanie rządzących nim zależności.

Niniejsze opracowanie jest wynikiem kilkunastoletniego doświadczenia autora w tworzeniu prawniczych opracowań, ze szczególnym uwzględnieniem skryptów. Dobrze przygotowany skrypt nie tylko niewyobrażalnie skraca czas, jaki należy poświęcić na naukę, ale także zdecydowanie ją ułatwia. Z tego i podobnych skryptów skorzystało do tej pory tysiące osób, chwając sobie jakość i przejrzystość przyjętej formy.

Oddając w Wasze ręce pierwszą część skryptu z ustawy Kodeks postępowania karnego należy wyjaśnić, że nie jest on w stu procentach powtórzeniem treści przepisów. Tam, gdzie istniała taka możliwość, materiał grupowano w przyswajalne partie, powszechnie zastosowano także wyróżnienia najważniejszych słów danego zagadnienia.

Skrypt jest zgodny z obowiązującym stanem prawnym. Z uwagi na przyjętą formę, czasami stosowano w nim pewne uproszczenia. Z tego też powodu przygotowując się do nauki lub pracy z Kodeksem, warto choć raz przeczytać go od deski do deski.

By pobudzić mózg do działania oraz zmniejszyć i tak obszerne rozmiary skryptu, zastosowano szereg skrótów, które zostały wyjaśnione w dalszej części pracy. W zależności od kontekstu, skrót dotyczyć może liczby pojedynczej lub mnogiej danego wyrażenia.

Skróty

W opracowaniu wykorzystano następujące skróty

- **AO** – akt oskarżenia;
- **AŚ** – areszt śledczy;
- **DPW** – dożywotnie pozbawienie wolności;
- **ENA** – Europejski Nakaz Aresztowania;
- **KC** – Kodeks cywilny;
- **KK** – Kodeks karny;
- **KKS** – Kodeks karny skarbowy;
- **KKW** – Kodeks karny wykonawczy;
- **KPC** – Kodeks postępowania cywilnego;
- **KPK** – Kodeks postępowania karnego;
- **KPSW** – Kodeks postępowania w sprawach o wykroczenia;
- **KRO** – Kodeks rodzinny i opiekuńczy;
- **KW** – Kodeks wykroczeń;
- **MS** – Minister Sprawiedliwości;
- **NIK** – Najwyższa Izba Kontroli;
- **PG** – Prokurator Generalny;
- **PGRP** - Prokuratoria Generalna Rzeczypospolitej Polskiej;
- **PK** – postępowanie karne;
- **PP** – postępowanie przygotowawcze;
- **PS** – postępowanie sądowe;
- **PW** – kara pozbawienia wolności;
- **Ref.** – referendarz sądowy;
- **RP** – Rzeczypospolita Polska;
- **SA** – sąd apelacyjny;
- **SN** – Sąd Najwyższy;
- **SO** – sąd okręgowy;
- **SP** – Skarb Państwa;
- **SR** – sąd rejonowy;
- **Statut** – Rzymski Statut Międzynarodowego Trybunału Karnego;
- **TA** – tymczasowe aresztowanie;
- **UE** – Unia Europejska;
- **ZK** – zakład karny.

Postępowanie przygotowawcze

Przepisy ogólne

Cele PP:

1. ustalenie, **czy został popełniony czyn** zabroniony i czy stanowi on przestępstwo
2. wykrycie i ujęcie **sprawcy**
3. **zebranie danych** osobopoznawczych i zrobienie wywiadu środowiskowego
4. **wyjaśnienie okoliczności** sprawy (w tym pokrzywdzeni i szkoda)
5. zebranie, zabezpieczenie i utrwalenie **dowodów** dla sądu

Organy PP:

1. prowadzi lub nadzoruje **prokurator**
2. w zakresie przewidzianym w ustawie prowadzi **Policja**
3. w wypadkach przewidzianych w ustawie uprawnienia Policji przysługują **innym organom**
4. określone w ustawie czynności w PP przeprowadza **sąd**

Strony PP:

1. **pokrzywdzony i podejrzany**
2. określone uprawnienia przysługują również **osobom niebędącym stronami** - jeśli ustawa to przewiduje
3. w czynnościach sądowych w PP **prokuratorowi** przysługują prawa strony

Udział osoby wskazanej:

1. podczas czynności z udziałem **pokrzywdzonego** w PP może być obecna **osoba przez niego wskazana**
2. **warunek** - nie uniemożliwia to przeprowadzenia czynności albo nie utrudnia jej w istotny sposób

Powiadomienie pokrzywdzonego:

1. **na wniosek** pokrzywdzonego zgłoszony w PP
2. sąd powiadamia go o **sposobie zakończenia sprawy** wraz z odpisem prawomocnego orzeczenia kończącego postępowanie w sprawie lub jego wyciągiem

Pouczenia:

1. **podejrzany:**
 1. **przed pierwszym przesłuchaniem** należy pouczyć go o jego uprawnieniach:
 1. do składania wyjaśnień
 2. do odmowy składania wyjaśnień lub odmowy odpowiedzi na pytania
 3. do informacji o treści zarzutów i ich zmianach
 4. do składania wniosków o dokonanie czynności śledztwa lub dochodzenia
 5. do korzystania z pomocy obrońcy, w tym do wystąpienia o obrońcę z urzędu w wypadku określonym w art. 78 oraz o treści art. 338b KPK

6. do końcowego zaznajomienia z materiałami postępowania przygotowawczego
 7. o uprawnieniach określonych w art. 23a § 1, art. 72 § 1, art. 156 § 5 i 5a, art. 301, art. 335, art. 338a i art. 387 KPK
 8. o obowiązkach i konsekwencjach wskazanych w art. 74, art. 75, art. 133 § 2, art. 138 i art. 139 KPK
2. pouczenie należy wręczyć podejrzanemu **na piśmie**
 3. podejrzanemu otrzymanie pouczenia **potwierdza podpisem**
2. **pokrzywdzony:**
 1. **przed pierwszym przesłuchaniem albo niezwłocznie po ustaleniu** pokrzywdzonego, jeżeli odstępuje się od jego przesłuchania
 2. poucza się go **o posiadaniu statusu strony procesowej** w PP oraz o wynikających z tego uprawnieniach, w szczególności:
 1. do składania wniosków o dokonanie czynności śledztwa lub dochodzenia i warunkach uczestniczenia w tych czynnościach, określonych w art. 51, art. 52 i art. 315-318 KPK
 2. do korzystania z pomocy pełnomocnika, w tym do złożenia wniosku o wyznaczenie pełnomocnika z urzędu w okolicznościach wskazanych w art. 78 KPK
 3. o uprawnieniach określonych w art. 23a § 1, art. 156, art. 204, art. 306 i art. 315a KPK
 4. o obowiązkach i konsekwencjach wskazanych w art. 138 i art. 139 KPK
 3. **pouczenie obejmuje również informację o:**
 1. możliwościach naprawienia szkody przez oskarżonego lub uzyskania kompensaty państwowej
 2. dostępie do pomocy prawnej
 3. dostępnych środkach ochrony i pomocy
 4. pomocy przewidzianej w art. 43 § 8 KKW
 5. możliwości wydania europejskiego nakazu ochrony
 6. organizacjach wsparcia pokrzywdzonych
 7. treści art. 337a KPK
 8. możliwości zwrotu kosztów poniesionych w związku z udziałem w postępowaniu
 4. **pouczenie należy wręczyć pokrzywdzonemu na piśmie** - pokrzywdzony otrzymanie pouczenia potwierdza **podpisem** (w razie odstąpienia od przesłuchania pokrzywdzonego pouczenie **podlega doręczeniu**)
 3. **świadek** - **przed pierwszym przesłuchaniem** poucza się go o jego uprawnieniach i obowiązkach określonych w art. 177-192a KPK oraz o dostępnych środkach ochrony i pomocy

Udział obrońcy:

1. **na żądanie podejrzanego** należy przesłuchać go z udziałem ustanowionego obrońcy
2. **niestawiennictwo obrońcy nie tamuje** przesłuchania

Zażalenie w PP:

1. osobom niebędącym stronami przysługuje zażalenie na **postanowienia i zarządzenia** naruszające ich prawa
2. stronom oraz osobom niebędącym stronami służy zażalenie na **czynności inne niż postanowienia i zarządzenia** naruszające ich prawa
3. zażalenie na postanowienia i zarządzenia oraz na inne czynności prokuratora w PP rozpoznaje **prokurator bezpośrednio przełożony**

Wszczęcie śledztwa

Postanowienie o wszczęciu:

1. zachodzi **uzasadnione podejrzenie** popełnienia przestępstwa
2. wydaje się **z urzędu lub na skutek zawiadomienia** o przestępstwie postanowienie o wszczęciu śledztwa
3. **treść** - czyn będący przedmiotem postępowania oraz jego kwalifikacja prawna

Zawiadomienie o przestępstwie:

1. **społeczny obowiązek:**
 1. **każdy**, dowiedziawszy się o popełnieniu przestępstwa ściganego z urzędu, ma społeczny obowiązek zawiadomić o tym prokuratora lub Policję
 2. art. 148a (dane świadka w protokole) oraz art. 156a KPK (udostępnianie danych świadka) stosuje się odpowiednio
2. **urzędowy obowiązek:**
 1. **instytucje państwowe i samorządowe**, które w związku ze swą działalnością dowiedziały się o popełnieniu przestępstwa ściganego z urzędu
 2. są **obowiązane:**
 1. niezwłocznie zawiadomić o tym prokuratora lub Policję
 2. przedsięwziąć niezbędne czynności do czasu przybycia organu powołanego do ścigania przestępstw lub do czasu wydania przez ten organ stosownego zarządzenia, aby nie dopuścić do zatarcia śladów i dowodów przestępstwa
3. zawiadomienie o przestępstwie lub własne dane świadczące o popełnieniu takiego przestępstwa, co do którego **obowiązkowe jest prowadzenie śledztwa przez prokuratora**, Policja przekazuje wraz z zebrany materiał niezwłocznie prokuratorowi

Potwierdzenie przyjęcia zawiadomienia:

1. **protokół:**
 1. sporządza się **wspólny protokół z przyjęcia** ustnego zawiadomienia o przestępstwie i **przesłuchania** w charakterze świadka osoby zawiadamiającej
 2. w protokole tym można również zamieścić wniosek o ściganie
2. **potwierdzenie złożenia:**
 1. **na wniosek pokrzywdzonego** składającego zawiadomienie o przestępstwie **wydaje mu się potwierdzenie złożenia zawiadomienia**, zawierające datę oraz miejsce jego przyjęcia, wskazanie organu przyjmującego wraz z danymi do kontaktu, sygnaturę sprawy, dane określające tożsamość pokrzywdzonego, czas i miejsce popełnienia czynu, którego dotyczy zawiadomienie, oraz zwięzły opis czynu i wyrządzonej szkody
 2. o prawie tym należy pokrzywdzonego pouczyć

Procedura:

1. **niezwłocznie po otrzymaniu zawiadomienia** o przestępstwie organ obowiązany jest **wydać postanowienie** o wszczęciu bądź o odmowie wszczęcia śledztwa:
 1. postanowienie o **wszczęciu** śledztwa wydaje prokurator
 2. postanowienie o **odmowie wszczęcia** lub o umorzeniu śledztwa wydaje prokurator albo Policja (postanowienie wydane przez Policję zatwierdza prokurator)
2. **obowiązek informacyjny** - o wszczęciu, odmowie wszczęcia albo o umorzeniu śledztwa zawiadamia się osobę lub instytucję państwową, samorządową lub społeczną, która złożyła zawiadomienie o przestępstwie, oraz ujawnionego pokrzywdzonego, a o umorzeniu także podejrzanego - z pouczeniem o przysługujących im uprawnieniach

Zażalenie:

1. na **postanowienie o odmowie wszczęcia** śledztwa przysługuje zażalenie:
 1. pokrzywdzonemu
 2. instytucji, o której mowa wyżej
 3. osobie zawiadamiającej, jeżeli wskutek przestępstwa doszło do naruszenia jej praw
2. na **postanowienie o umorzeniu śledztwa** przysługuje zażalenie:
 1. stronom
 2. instytucji państwowej lub samorządowej, która złożyła zawiadomienie o przestępstwie
 3. osobie, która złożyła zawiadomienie o przestępstwie określonym w art. 228-231, art. 233, art. 235, art. 236, art. 245, art. 270-277, art. 278-294 lub w art. 296-306 KK, jeżeli PK wszczęto w wyniku jej zawiadomienia, a wskutek tego przestępstwa doszło do naruszenia jej praw
3. **przeoglądanie akt:**
 1. uprawnionym do złożenia zażalenia przysługuje prawo przejrzenia akt
 2. w celu przejrzenia akt prokurator może udostępnić akta w postaci elektronicznej
4. **zażalenie w związku z beczynnością organu:**
 1. osoba lub instytucja, która złożyła zawiadomienie o przestępstwie, **nie zostanie w ciągu 6 tygodni powiadomiona** o wszczęciu albo odmowie wszczęcia śledztwa
 2. może wnieść zażalenie do prokuratora nadrzędnego albo powołanego do nadzoru nad organem, któremu złożono zawiadomienie

Czynności sprawdzające:

1. **zachodzi potrzeba** - można **zaządać uzupełnienia w wyznaczonym terminie danych zawartych w zawiadomieniu** o przestępstwie lub dokonać sprawdzenia faktów w tym zakresie
2. **postanowienie** o wszczęciu śledztwa albo o odmowie wszczęcia należy wydać **najpóźniej w terminie 30 dni od otrzymania zawiadomienia**
3. **postępowanie dowodowe:**
 1. w postępowaniu sprawdzającym nie przeprowadza się dowodu z **opinii biegłego** ani czynności wymagających **spisania protokołu**
 2. **wyjątek** - przyjęcie ustnego zawiadomienia o przestępstwie lub wniosku o ściganie oraz przesłuchanie zawiadamiającego
4. **uzupełnienie danych** zawartych w zawiadomieniu o przestępstwie może nastąpić również przez **przesłuchanie** w charakterze świadka **osoby zawiadamiającej**
5. ograniczenie postępowania dowodowego **stosuje się odpowiednio w wypadku podejmowania przez organy ścigania** przed wydaniem postanowienia o wszczęciu śledztwa **sprawdzenia własnych informacji**, nasuwających przypuszczenie, że popełniono przestępstwo

Dochodzenie w niezbędnym zakresie:

1. **czynności procesowe w niezbędnym zakresie:**
 1. **zakres** - w granicach koniecznych dla zabezpieczenia śladów i dowodów przestępstwa przed ich utratą, zniekształceniem lub zniszczeniem
 2. prokurator albo Policja może w każdej sprawie, **w wypadkach niecierpiących zwłoki**, jeszcze **przed wydaniem postanowienia o wszczęciu śledztwa** lub dochodzenia, przeprowadzić w niezbędnym zakresie czynności procesowe
 3. **przykłady:**
 1. oględziny, w razie potrzeby z udziałem biegłego
 2. przeszukanie
 3. czynności wymienione w art. 74 § 2 pkt 1 KPK w stosunku do osoby podejrzanej, a także inne niezbędne czynności wobec podejrzanego, nie wyłączając pobrania krwi, włosów i wydzielin organizmu
 4. po dokonaniu tych czynności, w sprawach, w których prowadzenie śledztwa przez prokuratora jest obowiązkowe, prowadzący postępowanie przekazuje sprawę niezwłocznie prokuratorowi
2. **przesłuchanie przed postawieniem zarzutu:**
 1. **w wypadkach niecierpiących zwłoki**, w szczególności wtedy, gdy mogłoby to spowodować zatarcie śladów lub dowodów przestępstwa
 2. **można** w toku czynności wymienionych wyżej **przesłuchać osobę podejrzaną** o popełnienie przestępstwa w charakterze podejrzanego **przed wydaniem postanowienia o przedstawieniu zarzutów**
 3. **warunek** - zachodzą warunki do sporządzenia takiego postanowienia
 4. przesłuchanie rozpoczyna się od **informacji o treści zarzutu**

5. **postanowienie o przedstawieniu zarzutów:**
 1. w sprawach, w których prowadzenie śledztwa jest obowiązkowe, najpóźniej w ciągu 5 dni od dnia przesłuchania wydaje się postanowienie o przedstawieniu zarzutów albo, w razie braku warunków do jego sporządzenia, umarza się postępowanie w stosunku do osoby przesłuchanej
 2. w sprawach, w których obowiązkowe jest prowadzenie śledztwa, postanowienie wydaje prokurator
3. czynności, o których mowa wyżej mogą być dokonywane tylko **w ciągu 5 dni od dnia pierwszej czynności**
4. **czas trwania śledztwa** lub dochodzenia liczy się od dnia pierwszej czynności